

(tiếp theo kỳ trước)

PHẦN II: SỰ LỰA CHỌN TIÊU DÙNG VÀ PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH ĐƯỜNG CẦU CỦA THỊ TRƯỜNG

Một vấn đề đặt ra đối với các nhà kinh tế là phải tìm hiểu được sự lựa chọn tiêu dùng của người tiêu dùng và phải xác định chính xác được tiêu dùng ấy. Có nghĩa là phải biết người tiêu dùng cần cái gì? Và bao nhiêu? Cũng có thể đặt ra vấn đề ngược lại là đứng trên giác độ người tiêu dùng, chúng ta cần biết với túi tiền nhất định nào đó của mình và với giá cả trên thị trường chúng ta phải mua sắm cái gì và bao nhiêu là thông minh nhất, là thỏa mãn ở mức cao nhất cho nhu cầu của mình.

Như vậy sự lựa chọn tiêu dùng phải thỏa mãn các điều kiện sau:

+ Thỏa mãn nhu cầu tiêu dùng cao nhất.

+ Trong thu nhập cho phép và với giá cả nhất định trên thị trường.

Hoặc:

+ Với một thu nhập cho tiêu dùng thấp nhất và với giá cả nhất định trên thị trường.

+ Thỏa mãn một nhu cầu nhất định nào đó của người tiêu dùng có nghĩa là:

Hàm giá trị sử dụng phải tiến tới cực đại

$$U = U(X, Y, \dots) + M - p_x X - p_y Y \rightarrow \max$$

Điều đó tương ứng với các đạo hàm riêng phải bằng 0 trong điều kiện khả vi

$$\frac{\partial U}{\partial X} = \frac{\partial U(X, Y, \dots)}{\partial X} - p_x = 0$$

$$\frac{\partial U}{\partial Y} = \frac{\partial U(X, Y, \dots)}{\partial Y} - p_y = 0$$

$$\Rightarrow \frac{\partial Y}{\partial X} = \frac{p_x}{p_y}$$

$$\text{hay } MRS = - \frac{\Delta Y}{\Delta X} = \frac{p_x}{p_y}$$

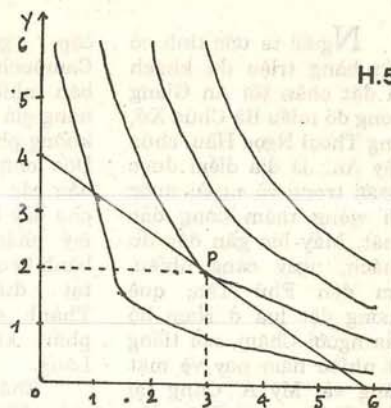
Khi Δx bé tùy ý khác không và do Y và X là nghịch biến.

Như vậy sự lựa chọn tiêu dùng tối ưu sẽ thích ứng tại điểm mà ở đó tỉ lệ thay thế biên duyên bằng tỉ lệ giá cả. Hay nói cách khác, điểm tiêu dùng tối ưu là điểm mà ở đó độ dốc của đường đẳng trị về giá trị sử dụng bằng độ dốc của đường ngân sách.

Trong H.5, sự lựa chọn của người tiêu dùng tại điểm P, điểm tiếp xúc giữa đường đẳng trị và đường ngân sách. Lượng hàng hóa được mua sắm thích hợp nhất tương ứng với 2 đơn vị hàng hóa Y và 3 đơn vị hàng hóa X.

Tất nhiên đối với cá nhân người tiêu dùng, tại một thời điểm nhất định, có thể điểm tiêu dùng thực tế sẽ không

NHU CẦU TIÊU DÙNG TRONG SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG

H.5

trùng điểm tiêu dùng được lựa chọn. Tuy nhiên xét trong tổng thể người tiêu dùng trong một khoảng thời gian nhất định, điểm tiêu dùng thực tế sẽ trùng với điểm tiêu dùng lựa chọn.

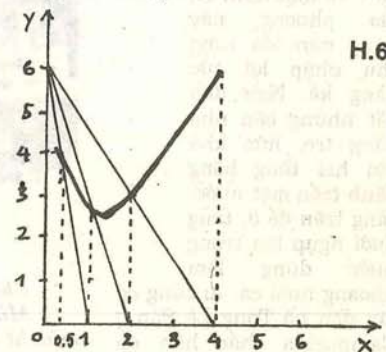
Khi $MRS < \frac{p_x}{p_y}$ thì người tiêu

dùng có xu hướng giảm bớt tiêu dùng hàng hóa X để tăng thêm tiêu dùng hàng hóa Y.

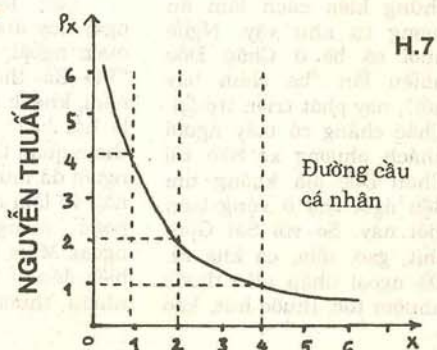
Khi $MRS > \frac{p_x}{p_y}$ thì người tiêu

dùng có xu hướng giảm bớt tiêu dùng hàng hóa Y để chuyển sang tiêu dùng hàng hóa X.

Chính giá cả và thu nhập thay đổi đã làm cho sự lựa chọn tiêu dùng của người tiêu dùng thay đổi. Điều này cũng sẽ làm cho mức cầu của cá nhân thay đổi, từ đó làm cho nhu cầu của thị trường thay đổi. Đây chính là qui luật cầu của thị trường khi giá cả thay đổi. Sự thay đổi đó có thể được biểu diễn bằng các đường cầu sau:

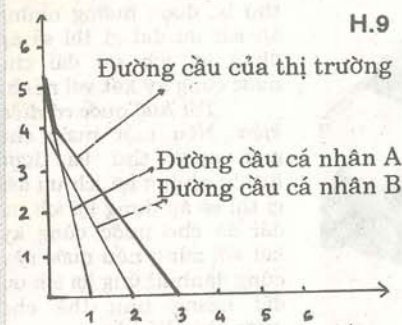
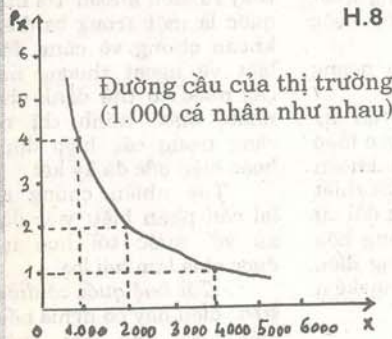

H.6

H.7

Đường cầu của thị trường là tổng hợp tất cả đường cầu cá nhân. Như vậy là sử dụng trên thị trường bao gồm các cá nhân có mức cầu như nhau thì đường cầu của cá nhân giống như đường cầu của thị trường nhưng có sự thay đổi về mặt số lượng hàng hóa (Hình 8). Trong trường hợp mức cầu giữa các cá nhân khác nhau thì đường cầu của thị trường sẽ là đường cầu tổng hợp các đường cầu cá nhân theo phương nằm ngang. (Hình 9)

Lý thuyết về điểm tiêu dùng được lựa chọn và phương pháp xác định đường cầu tỏ ra có nhiều ứng dụng thực tế để xác định khả năng tiêu thụ và cung ứng hàng hóa trên thị trường.

Ví dụ: Xác định lượng hàng hóa trong nước và hàng ngoại nhập được tiêu dùng trên thị trường Việt Nam trong năm 1991. Biết rằng tỉ giá giữa hàng nội và hàng ngoại là 1/2 trên mặt bằng giá cả nói chung. Khả năng thay thế giữa hàng nội và hàng ngoại là $X = 1/Y$ (Đơn vị là 2 ngàn tỉ đồng hàng hóa).

Giả sử giá cả hàng nội giảm tương đối so với hàng ngoại 10% thời điểm 1.7.91 so với 1.1.91 và thời điểm 1.1.91 so với 1.7.91 lượng hàng nội được tiêu dùng cũng tăng lên tương ứng.

Xác định đường cầu của thị trường hàng nội Việt Nam.

Như vậy trước hết ta cần xác định điểm tiêu dùng được lựa chọn vì đó là điểm tiêu dùng hướng tới của thị trường Việt Nam. Theo giả thiết $Y = 1/X$

Vậy với ΔX đủ nhỏ thì $\frac{\Delta Y}{\Delta X} = -\frac{1}{X^2}$

Theo lý thuyết điểm tiêu dùng tối ưu thì

$$-\frac{\Delta Y}{\Delta X} = -\frac{P_X}{P_Y}$$

$$\Rightarrow -\frac{1}{X^2} = -\frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow X \approx 1,4$$

$$Y = \frac{1}{X} = \frac{1}{1,4} \approx 0,7$$

Vậy: lượng hàng nội được tiêu dùng trên thị trường Việt Nam trong năm 1991 là 2,8 ngàn tỉ đồng ($2 \times 1,4$)

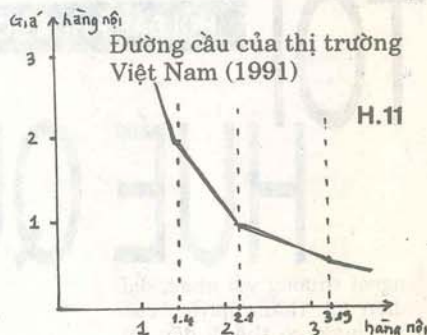
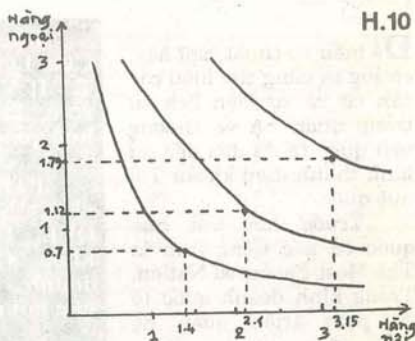
Lượng hàng ngoại được tiêu dùng trên thị trường Việt Nam trong năm 1991 là 1,4 ngàn tỉ đồng ($2,0 \times 0,7$)

Tổng lượng hàng hóa được tiêu dùng trong thị trường Việt Nam trong năm 1991 là 4,2 ngàn tỉ đồng ($2,8 + 1,4$)

Như vậy:

- Nhu cầu tiêu thụ hàng hóa trên thị trường phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó quan trọng nhất là giá cả hàng hóa, thu nhập và thị hiếu tiêu dùng.

- Nhu cầu của thị trường có thể thay đổi khi các yếu tố xác định nhu cầu thay đổi.

- Nhu cầu của thị trường phụ thuộc vào khả năng thay thế của hàng hóa và phẩm chất của hàng hóa.

BẠN CÓ BIẾT

Ngân hàng Pháp đầu tiên được cấp giấy phép hoạt động tại VN là Banque Indosuez vào 10.4.92. Đây là một điều lý thú, vì Banque de l'Indosuez nguyên thủy được thành lập vào năm 1875 với tên gọi Banque de l'Indochine (Ngân hàng Đông Dương), là cơ sở tài chính đầu tiên của Pháp tại các thuộc địa ở Đông Dương, Ấn Độ và châu Đại Dương. Nó hoạt động như một ngân hàng trung ương với quyền được in và phát hành đồng bạc riêng của mình. Ngân hàng này phải ngưng hoạt động ở miền Bắc vào năm 1954, và có mặt ở miền Nam tới năm 1975, ngân hàng này mới sáp nhập với Banque de Suez (Ngân hàng Suez) và Liên Hiệp Mô để ra đời Banque Indosuez.

Vậy là sau nhiều năm vắng mặt, Ngân hàng Đông Dương đã trở lại VN, cùng với 3 ngân hàng nữa của Pháp (được cấp phép hoạt động trong năm 1992). Ngoài hoạt động tài chính tiền tệ, các ngân hàng Pháp này còn hỗ trợ nhiều công cuộc đầu tư, trao đổi văn hóa, tài trợ phát triển, và tìm cách giúp VN hòa nhập vào hoạt động tiền tệ thế giới.

PV